

НАТО, починаючи з 2014 року, зокрема посилення Альянсу на своєму східному фланзі. Анджей Дуда закликав відповідати «сильною позицією» на акти російського шантажу.

Гітаніс Науседа підкреслив, що проблеми України є не лише проблемами Києва, а залишаються спільними для цілого регіону, в тому числі, і для Польщі та Литви. На думку литовського лідера, необхідно переконувати інші держави у необхідності спільно працювати, боротися з російською агресією та домагатися вступу України до НАТО. Науседа наголосив, що наслідки для росії мають бути дуже суворими, а держави-члени НАТО мають реагувати не лише шляхом посилення присутності на сході, а й нарощуванням усього свого військового потенціалу, аби уникнути ескалації в регіоні.

Володимир Зеленський зазначив, що Україна поки що не є членом Європейського Союзу та НАТО, а тому важливо посилювати добросусідські взаємини між державами. Україну, Польщу та Литву він назвав країнами, що перебувають в авангарді стримування російської агресії, а тому, на думку українського лідера, варто консолідувати спільні зусилля.

Підсумовуючи, зазначимо, що це була перша очна зустріч Володимира Зеленського, Анджея Дуди та Гітаніса Науседи у форматі Люблінського трикутника. Було важливо та символічно, що ця зустріч відбулася саме на території охопленої війною України. Лідери обговорили низку актуальних питань, а також продемонстрували єдність намірів. Правильним було й те, що під час зустрічі Президенти не торкалися якихось суперечливих тем польсько-українських чи польсько-литовських взаємин, а зосередилися більше на тому, що об'єднувало країни, зокрема, й на небезпеці від спільного ворога – російської федерації.

Без сумніву, ця зустріч була передусім демонстративною: польський, і литовський Президенти своїм приїздом прагнули засвідчити підтримку України в її нелегкій боротьбі, що передувала широкомасштабному російському вторгненню. Україна ж, своєю чергою, продемонструвала Польщі та Литві свою готовність до подальшої співпраці та підтримки союзників у міжнародній політиці.

Ірина Федорів, Ігор Танавський (Тернопіль) НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З ТУРЕЦЬКОЮ РЕСПУБЛІКОЮ У 2014–2024 РР.

Військова агресія рф проти України та анексія Криму актуалізувала потребу в поглибленні її науково-технологічної співпраці з Турецькою Республікою. Це стало наслідком розриву технологічних та наукових зв'язків між українськими та російськими розробниками й підприємцями. Відтак вітчизняні науковці та промисловці були змушені шукати нові технологічні проекти для спільного дослідження та їх практичної реалізації. Однак, слід зазначити, що після анексії Криму пріоритетною для науково-технологічної співпраці України та Туреччини, як і на початку 1990-х рр. стала оборонна галузь. Це відобразилося в підписаному представниками обох держав у 2016 р. «Імплементційному плані військового співробітництва». Цей документ дозволив створити механізм співпраці України та Туреччини в оборонно-технічній сфері, регулюючи цей процес у період 2016–2020 рр. Вже 14 березня 2017 р. під час зустрічі прем'єр-міністрів Туреччини та України підписано меморандум про використання технології вітчизняного танкового двигуна БТД-3 для модернізації турецького основного бойового танку «Алтай». Після цього генеральний директор «Укроборонпрому» зазначив, що

реалізація цього проекту не є технічною проблемою та залежить від бюджету, виділеного на модернізацію.

Наступною важливою подією в процесі науково-технологічної співпраці України з Республікою Туреччина стало підписання «Меморандуму про співробітництво між Міністерством освіти і науки України та Радою вищої освіти Туреччини у сфері вищої освіти» від 14 квітня 2017 р. Основною його метою було створення інституційних основ для дослідницької діяльності та наукових, технологічних й інноваційних обмінів у рамках закладів вищої освіти. Також вищезгаданий меморандум гарантує справедливий розподіл прав на інтелектуальну власність, якщо вона є результатом спільної науково-дослідної діяльності.

Наслідком згаданих попередньо українсько-турецьких зустрічей та підписаних документів стало створення спільної робочої групи, учасники якої займалися визначенням головних напрямків партнерства та здійснювали контроль за бюджетом на реалізацію стратегічних проєктів. Під час роботи цієї групи серед головних напрямків науково-технологічної співпраці України з Республікою Туреччина було визначено авіацію та космос, наземні системи, флот та кораблебудування, спеціальну техніку та приладобудування.

Практичним результатом поживлення науково-технологічної співпраці України з Республікою Туреччина стало отримання підрозділами ЗСУ сучасних турецьких зразків безпілотної авіації – «Bayraktar TB-2». Перші 6 безпілотників цієї моделі надійшли в Україну на початку 2018 р., а у грудні наступного року вони вже були офіційно прийняті на озброєння. Перше застосування «Bayraktar TB-2» в реальних умовах відбулось на Сході України 9 квітня 2021 р. Таким чином науково-технологічна співпраця України та Республіки Туреччина в галузі оборони давала позитивні результати для боєготовності армій обох держав, дозволяючи їм покращувати власну техніку та отримувати досвід виконання завдань з найсучаснішими зразками озброєння. Останнє зіграло важливу роль на початковому етапі повномасштабного вторгнення рф в Україну.

У 2021 р. представники компанії-розробника «Bayraktar TB-2» виготовили проєкт створення наукового-дослідного центру передових технологій в аерокосмічній інженерії, що мав бути побудований в Україні. Останнє вказує на Україну, як державу, що є привабливою для наукової діяльності та може залучати турецькі інвестиції для розвитку власних конструкторських та дослідницьких можливостей. Водночас для України Республіка Туреччина завжди залишалася важливим партнером у науково-технологічній співпраці в галузі оборони, оскільки вона є державою-членом НАТО.

Наступний етап науково-технологічної співпраці України та Туреччини почався вже після повномасштабного вторгнення рф. Зростання потреб ЗСУ в новітніх зразках безпілотної авіації підштовхнуло українських урядовців до підписання «Рамкової угоди між Урядом України та Урядом Турецької Республіки про співробітництво в сфері високих технологій, авіаційній та космічній галузях» від 2 березня 2022 р. Ця угода встановлювала обов'язки, положення та умови співпраці для ефективного застосування виробничого та науково-технічного потенціалу обох держав. Також вона мала сприяти покращенню інвестиційних можливостей для представників бізнес-середовища Туреччини в сфері високих технологій та авіаційній галузі. Слід зазначити, що ця угода мала практичні наслідки для підвищення обороноздатності України, оскільки її положення стали основою для наступного договору про створення в Україні сервісного центру з метою обслуговування безпілотних систем, який укладено між вітчизняним

Міністерством оборони та турецькою компанією Baykar. Підписання згаданого вище договору визначено потребою в посиленні вітчизняних ремонтних спроможностей, що є критичним для боєздатності військової техніки в умовах бойових дій.

Під час українсько-турецької науково-технологічної співпраці, вітчизняні урядовці не тільки займались імпортом турецьких безпілотників та створенням сучасної ремонтної бази безпілотних систем, але й намагалися налагодити військове виробництво, локалізувавши його на території України. Так Міністр оборони України О. Резніков заявляв, що турецькі безпілотники мали виготовлятися на виробничому майданчику в Україні, а на основі комплексу функціонуватиме навчальний центр, де навчатимуть українських пілотів. Також він стверджував, що продукція спільного виробничого комплексу буде оснащена українським двигуном виробництва підприємства «Мотор Січ».

Відтак, науково-технологічна співпраця України з Республікою Туреччина у 2014–2024 рр. була взаємовигідною та здійснювалась на основі зацікавленості її сторін в доступі до унікальних технологій та науковому доробку одна-одної.

Отже, співпраця між Україною та Турецькою Республікою у науково-технологічній сфері почалась ще в першій половині 1990-х рр. Через нестабільність в обох державах та процеси пострадянської трансформації в Україні, ця форма співпраці розвивалась нерівномірно, маючи свої пріоритетні галузі, серед яких центральною була військова. Агресія РФ посилила цю співпрацю та перевела її з теоретичної в практичну площину, дозволивши представникам науки та промисловості України та Туреччини отримати доступ до реалізації спільних оборонних проектів. Водночас це заклало основи технологічної переваги підрозділів ЗСУ над силами потенційного противника, надавши їм можливість отримати унікальний досвід користування турецькими військовими розробками. Відтак, хоча науково-технологічна співпраця України з Республікою Туреччина у 2014–2024 рр. здійснювалась зразу в кількох галузях, але передусім вона була, важливим фактором успішності відродження українського оборонно-промислового комплексу та боєздатності вітчизняної армії. Продовження науково-технологічної співпраці України з Республікою Туреччина вбачається нами в розвитку морського озброєння, оскільки Туреччина має високотехнологічний флот та самостійно здатна виготовляти сучасні кораблі та засоби ураження, які можуть допомогти Військово-морським силам ЗСУ у боротьбі за домінування в Чорному морі.